

підрівня початкової мистецької освіти» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://mincult.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245480456

2. Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII «Про освіту» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380.

3. Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III «Про позашкільну освіту» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст.393.

4. Закон України від 14.12.2010 р. № 2778-VI «Про культуру» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168.

5. Постанова Верховної Ради України від 20 квітня 2004 року № 1689-IV «Про Рекомендації парламентських слухань "Духовна криза суспільства і шляхи її подолання"» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 32, ст.397.

Мазур М.І.,

курсант 201 н/г ННІ №2 НАВС,

Муратова Д.Б.,

к.ю.н, ст. викладач кафедри публічного управління та адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ ПРОХОДЖЕННЯ ПАТРОНАТНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Становлення України як правової демократичної держави відбувається в трансформаційних умовах, що призводить до якісних змін системи державного управління. Належна організація та діяльність патронатної служби, оптимальне правове регулювання компетенції та форм діяльності патронатної служби має суттєве значення для їх впливу на суспільні відносини, на формування та становлення громадянського суспільства та правової держави. У зв'язку з цим актуальним видається розгляд патронатної служби як складової частини загальної державної служби.

Перш за все, варто зазначити, що законодавчо визначення поняття «патронатна служба» відсутнє. Як свідчить аналіз, патронатна служба – це організація діяльності по забезпеченню виконання завдань та функцій державного політичного діяча. Патронатна служба (англ. patroning service; від лат. patronus — покровитель) — сукупність осіб, яких самостійно добирають та

приймають на посади згідно зі штатним розписом та категорією керівники державних органів та органів місцевого самоврядування [1, с. 309].

За визначенням О. Лазор, патронатні посади — це посади помічників, радників, консультантів, прес-секретарів та інші посади, передбачені штатним розписом для організаційного та інформаційноаналітичного забезпечення діяльності членів Кабінету Міністрів України та керівників органів державної влади [2, с. 95].

В свою чергу, патронатний службовець – це особа, яка служить в органах публічної адміністрації, відповідно до штатного розпису, та виконує завдання по забезпеченню діяльності організаційного та інформаційно-аналітичного характеру державного політичного діяча, що полягають у підготовці пропозицій, організації контактів із громадськістю та засобами масової інформації [3, с. 14].

В Україні патронатна служба (від лат. *patronatus* – стан або права патрона) є складовою частиною загальної державної служби [4, с. 461]. У свою чергу вона може складатися з помічника, радника, керівника пресслужби або інших посад, передбачених штатним розписом. Залежно від складності та кваліфікованості виконуваних обов'язків патронатна служба складається з різних посад як за своєю назвою, так і за своєю суттю.

Відповідно до ч. 1 ст. 92 Закону України «Про державну службу» від

10 грудня 2015 року до посад патронатної служби належать посади радників, помічників, уповноважених та прес-секретаря Президента України, працівників секретаріатів Голови Верховної Ради України, його Першого заступника та заступника, працівників патронатних служб Прем'єр-міністра України та інших членів Кабінету Міністрів України, помічників-консультантів народних депутатів України, помічників та наукових консультантів суддів Конституційного Суду України, помічників суддів, а також посади патронатних служб в інших державних органах [5].

Особливість патронатної служби починається з прийняття на посаду, часу перебування на ній, обсягу покладених обов'язків і завдань та закінчується зі звільненням з посади, але досі багато питань у цьому напрямі чітко не врегульовані. Законом України «Про державну службу» (ч. 2-3 ст. 92) від 10 грудня 2015 року зазначається, що працівник патронатної служби призначається на посаду на строк повноважень особи, працівником патронатної служби якої він призначений. Виходячи з цього, патронатні службовці мають

особливий порядок прийняття на патронатну службу та її припинення.

Крім того, прийняття на посади патронатної служби здійснюється без проведення конкурсу. У разі потреби може встановлюватися випробування, а також проводиться стажування державних службовців з метою набуття практичного досвіду, перевірки професійного рівня і ділових якостей (працівники, які досягли пенсійного віку, до стажування не залучаються) [5].

В спеціалізованій літературі зазначається, що за своєю сутністю та характером виконуваних завдань патронатна служба хоча і є службою в державному органі, але суттєво відрізняється від державної служби.

Посади патронатних службовців, будучи державними посадами, мають свою специфіку порівняно з посадами державних службовців, які знаходячись на службі у державному органі у своїй більшості здійснюють управлінські функції, виконуючи на своїх місцях прямі завдання та функції держави [3, с. 17]. Посади патронатних службовців не повинні відноситись до категорій певних посад державної служби, а їх працівники – до державних службовців з присвоєнням рангів. Патронатні службовці обслуговують діяльність відповідного політичного діяча (посадовця), надають йому технічну, інформаційну допомогу, виступають радниками, експертами тощо. Це, однак, не дає змоги стверджувати, що вони, як усі інші державні службовці, виконують функції та реалізують повноваження відповідного органу. Відповідальність за свою діяльність такі особи несуть перед «патроном» – політичним діячем, а не перед державою. Сам політик визначає обсяг їх повноважень і відповідальності, функції [6, с. 115]. Тому, виходячи з вищенаведеного, доцільно, щоб відносини службовців патронатної служби, які вперше зараховані на службу в державні органи чи їх апарат, регулювалися трудовим законодавством, щоб вони виконували свої повноваження на основі трудової угоди (контракту).

Наявність специфічних, притаманних лише патронатній службі ознак, істотно відмінних від ознак державної служби, дає змогу зробити висновок про неможливість їх ототожнення. Водночас патронатна служба зорієнтована на забезпечення діяльності суб'єкта публічно-владної компетенції, переважно публічного діяча, що надає підстави для можливості розгляду її як різновиду публічної служби, враховуючи її ознаки. У сукупності все зазначене зумовлює потребу виваженого підходу з боку законодавця до врегулювання правових

засад патронатної служби із зосередженням їх в окремому законодавчому акті (за аналогією із засадами інших видів публічної служби), який зафіксував би визначення патронатної служби, перелік її посад, вимоги щодо службовців, умови вступу, кар'єру, обмеження, припинення, заохочення й відповідальність службовців та закріпив би специфіку патронатної служби як різновиду публічної служби, усунувши ті колізійні, проблемні питання, які існують на сьогодні в правовому регулюванні відповідних відносин, забезпечивши ефективне використання ресурсу відповідної служби [7, с. 74].

Таким чином, патронатна служба є необхідним і важливим елементом державного управління. Головний критерій виокремлення сутності патронатної служби полягає в її основному призначенні – професійно і компетентно реалізовувати функції державного управління у сфері організації та регулювання суспільних відносин. Особливості патронатної служби в Україні полягають у порядку відбору, призначення та звільнення з посад, порядку перебування на державній службі; терміну обіймання посад, у обов'язках і завданнях, що покладаються на працівників патронатної служби; а також безпосередньо залежать від специфіки діяльності керівника, при якому сформована патронатна служба.

Література:

1. Енциклопедія державного управління у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук. ред. колегія: Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. – К.: НАДУ, 2011. Т.6. – 524 с.
2. Лазор О.Д. Державна служба в Україні: навч. посіб. / О.Д. Лазор, О.Я. Лазор. — вид. 3-тє, допов. і перероб. – К.: Дакор, 2009. – 560 с.
3. Костилен О. І. Поняття та особливості діяльності патронатної служби та патронатних службовців / О. І. Костилен // Митна справа. – 2015. – № 2(2.2). – С. 14.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол. : Ю. С. Шемшученко (гол.) та ін. – К. : Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1998. – Т. 4 : Н-П. – 720 с.
5. Про державну службу : Закон України від 10 грудня 2015 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43.
6. Битяк Ю. П. Державна служба в Україні: організаційно-правові засади: монографія. – Х. : Право, 2005. – 304 с.
7. Коломоєць Т. О. Патронатна служба за законодавством України: деякі дискусійні питання регламентації / Т. О. Коломоєць // Вісник

Максименко Д.О.,
курсант 202 н/г ННІ №2 НАВС,
Муратова Д.Б.,
к.ю.н, ст. викладач кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ БІЖЕНЦІВ

Поняття „біженець” виникло у правовому полі з часів Першої світової війни. Біженцями вважалися особи відповідного національного походження, які не користувалися захистом свого уряду і не мали іншого громадянства. Провідну роль у розширенні правового статусу біженців відіграла ООН з Управлінням Верховного комісара у справах біженців (УВКБ), у рамках якої 1947 р. була створена Міжнародна організація у справах біженців (МОБ). Основою діяльності УВКБ щодо встановлення правового статусу біженців і надання їм допомоги є Конвенція ООН 1951 р. та Протокол про статус біженців 1967 р., де під терміном „біженець” визнавалась особа, яка у результаті подій, що відбувалися до 1 січня 1951 р., і в силу цілком обґрунтованих побоювань, могла стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, громадянства, належності до конкретної соціальної групи або політичних переконань, перебувала поза межами країни своєї громадянської належності, не користувалася захистом цієї країни чи не бажала користуватися таким захистом внаслідок побоювань. На думку Грабар Н.М., існуюче визначення терміна „біженець” не повністю відповідає сучасним вимогам.

Питання, пов'язані з біженцями, регулюються Конституцією України, Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» [1], іншими нормативно-правовими актами, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Законом України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» визначено порядок